

Notă informativă
la proiectul legii pentru modificarea și completarea
unor acte legislative

Proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative a fost elaborat în contextul realizării obiectivelor de reformare a Centrului Național Anticorupție, stabilite atât prin Strategia de Consolidare instituțională a Centrului Național Anticorupție, cât și prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.120 din 25 mai 2012. Ținând cont de amendamentele introduse prin această lege la Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție nr.1104 din 06.06.2002 în ceea ce privește sporirea capacităților de desfășurare a activităților de prevenire și stabilirea independenței instituției și plasarea ei sub control parlamentar (unele acte normative ce-i reglementează activitatea emanând de la Parlament), prezenta lege vine să stabilească norme generale în ceea ce privește reglementarea evaluării riscurilor de corupție în instituțiile publice, măsurarea percepției fenomenului corupției în domeniile vulnerabile din Republica Moldova, precum și reglementarea sistemului liniilor telefonice anticorupție, iar procedura de implementare a prevederilor respective vor fi reglementate prin acte normative separat.

Art. I. Expertiza anticorupție reprezintă una din garanțiile prevenirii corupției prevăzute de Legea 90/2008. Proiectul stabilește clar actele normative ce sunt supuse în mod obligatoriu expertizei anticorupție, precum și organul responsabil de efectuarea expertizei anticorupție. Însă, numărul mare al actelor departamentale, multitudinea domeniilor și necesitatea posedării unor cunoștințe speciale (de domeniu) de către expert, a determinat expunerea **art. 7** într-o nouă redacție, astfel, încât expertiza anticorupție asupra proiectelor actelor departamentale să fie efectuată de către organul emitent. În scopul evitării unor situații incerte în ceea ce privește esența și modalitatea de efectuare a expertizei anticorupție, proiectul prevede acordarea posibilității organului autor de a solicita consultanță CNA la efectuarea expertizei anticorupție, în sensul familiarizării specialiștilor autorităților administrației publice centrale cu procedura de efectuare a expertizei anticorupție, astfel încât aceștia să obțină abilități privind anticiparea efectului coruptibil al normelor de drept în faza elaborării prevederilor.

Luând în considerare faptul că la moment Ministerul Justiției promovează un proiect de lege cu privire la actele normative care conține norme generale de bază referitoare la expertiza anticorupție, reglementarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative prin Hotărârea Guvernului 977/2006 nu mai este oportună. Potrivit Legii 317/2003 actele normative departamentale (ordinele cu caracter normativ, regulamentele, instrucțiunile, regulile și alte acte normative) se emit numai în baza și întru executarea legilor. Din considerentele respective normele referitoare la procedura și structura raportului de expertiză anticorupție vor fi reglementate printr-un act departamental.

La **art. 7¹** se prevede că evaluarea riscurilor de corupție în instituțiile publice se va efectua în conformitate cu Legea cu privire la evaluarea riscurilor de corupție în instituțiile publice. Evaluarea riscurilor de corupție constituie una din cele mai recente și mai moderne metode menite să ridice nivelul integrității și, prin aceasta, să prevină corupția în instituțiile publice. Potrivit acestei metode, accentul se plasează nu atât pe

lupta directă împotriva corupției, cât pe atingerea aceluiași scop prin intermediul unei integrități sporite. Astfel, se urmărește evaluarea activității instituției în vederea identificării riscurilor de corupție și elaborarea recomandărilor privind excluderea sau diminuarea efectelor acestora (planurile de integritate). Pe plan internațional, evaluarea riscurilor instituționale de corupție este prevăzută ca măsură de prevenire a corupției în pct. 3 art. 5 al Convenției ONU împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003 și ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 158-XVI din 06.07.2007.

Luându-se în considerare practica relevantă la acest compartiment, Centrul Național Anticorupție (în continuare CNA) a elaborat un proiect de lege cu privire la evaluarea riscurilor de corupție în instituțiile publice, promovat concomitent cu prezentul proiect. Până la moment, în baza prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 906 din 28.07.2008 CNA a avut competență doar în ceea ce privește instruirea și consultarea privind evaluarea riscurilor de corupție, fapt care a dus pe parcursul anilor 2009-2011 la **o abordare și executare superficială a autoevaluării riscurilor de corupție** din partea entităților publice. În consecință, prin extinderea atribuțiilor CNA în domeniul evaluării riscurilor de corupție, s-a dorit excluderea deficiențelor întâmpinate, în vederea obținerii unor rezultate calitative pe parcursul desfășurării evaluării și ulterior acesteia, precum și extinderea sferei de aplicare a măsurii de prevenire – evaluarea riscurilor de corupție, fiind incluse pe lângă organele centrale de specialitate ale administrației publice și instituțiile din subordinea acestora, dar și instituțiile și autoritățile publice autonome și de reglementare, activitate ce nu poate fi reglementată printr-un act normativ subordonat legii.

La art. 13 în scopul reducerii corupției și stabilirii domeniilor vulnerabile la corupție, precum și stabilirii liniilor directorii a politicii de prevenire a corupției s-a decis asupra necesității elaborării și implementării unei metodologii de măsurare a percepției fenomenului corupției în sistemele vulnerabile din Republica Moldova. Deși anterior, această voință a fost exprimată în capitolul V „Optimizarea activității CCCEC” al Planului Preliminar de Țară, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 32 din 11.01.07, cu modificările și completările ulterioare, totuși, această acțiune pînă la moment nu a fost realizată.

Astfel, potrivit Planului de acțiuni pe anii 2012-2013 pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015, aprobat prin Hotărârea de Parlament nr. 12 din 17 februarie 2012, necesitatea elaborării Metodologiei de măsurare a percepției a fenomenului corupției în domeniile vulnerabile, a fost reluată și inclusă drept măsură prioritară.

Implementarea metodologiei respective va asigurată de către CNA, iar resursele financiare, necesare urmează a fi alocate atât din bugetul de stat, cât și negociate cu instituțiile internaționale donatoare, în dependență de necesitate. Rapoartele de evaluare urmează a fi publicate pe pagina web a CNA.

La art. 14 se prevede desemnarea în cadrul autorităților publice a unei persoane la nivel de adjunct al conducătorului instituției responsabile pentru prevenirea corupției în cadrul autorității din subordine. Rațiunea acestei propuneri este determinată de necesitatea responsabilizării conducătorilor instituțiilor publice în contextul implementării activităților anticorupție pe intern, fapt ce ar contribui la îmbunătățirea capacității instituției publice în ceea ce privește responsabilitatea și integritatea

funcționarilor publici. Aspect ce derivă din prevederile Cap. VII al Strategiei Naționale Anticorupție pe anii 2011-2015, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 154 din 21.07.2011

Un aspect important reglementat de prevederile proiectului se referă la instituirea liniilor telefonice anticorupție. La moment, cadrul legal național nu conține prevederi care ar stabili procedura de preluare prin intermediul liniilor telefonice a informațiilor ce se referă la aspecte legate de comiterea unor acte de corupție sau conexe, precum și a faptelor de comportament corupțional de către angajații autorităților administrației publice centrale, precum și a altor încălcări ale legislației anticorupție. Din aceste considerente au fost operate modificările la alin. (2) lit. b) art. 14. Prezentul proiect vine să instituie, pe cale legală, o procedură clară de recepționare a apelurilor ce conțin informații legate de comiterea unor acte de corupție. La fel, societatea civilă va putea semnală actele de corupție și prin alte mijloace, nefiindu-i îngrădit dreptul de a alege mijlocul de informare. Acesta la moment se află la etapa consultărilor publice.

Art. II - În scopul responsabilizării activității de prevenire a corupției în instituțiile publice s-a indicat răspunderea contravențională a conducătorului instituției pentru organizarea defectuoasă sau nerealizarea în termen a procesului de evaluare a riscurilor, fie neaprobarea în termen a Planului de integritate sau prin neexecutarea integrală a Planului de integritate. De asemenea, semnalăm că CNA va fi doar agent constator, iar aprecierea executării integrale sau parțiale a Planului de integritate va fi efectuată de instanța de judecată.

Art. III-IV – Potrivit Legii securității statului nr. 618-XIII din 31.10.1995 printre acțiunile ce reprezintă pericol deosebit pentru securitatea statului se regăsește și *pregătirea și comiterea actelor teroriste (ceea ce presupune spălarea banilor și finanțarea terorismului) precum și cazurile de crimă organizată și/sau corupție*, fapt ce presupune că domeniul de activitate a Centrului Național Anticorupție este de importanță majoră pentru securitatea națională a întregii țări. Aceste aspecte sunt menționate și în Strategia securității naționale, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 153 din 15.07.2011. Cu toate acestea, alin. (1) art. 13 al Legii 618/1995 prevede că sistemul organelor securității statului se constituie din Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Poliția de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, Serviciul Vamal, precum și din instituțiile de învățământ și alte instituții și organizații nemilitarizate ale organelor securității statului. Astfel, Centrul Național Anticorupție nu se regăsește printre autoritățile menționate ca făcând parte din sistemul organelor securității statului, fapt ce generează premise de incertitudine atât cu privire la poziționarea Centrului în sistemul național al organelor securității statului, cât și referitor la aplicarea corectă și fără echivoc a normelor din cadrul altor acte legislative și normative în vigoare.

De asemenea, menționăm că locul Centrului Național Anticorupție în sistemul organelor securității statului nu este clar determinat nici de Legea nr. 1104-XV din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, precum și nici de Legea nr. 90-XVI din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției. Potrivit acestora, Centrul Național Anticorupție este organ specializat în prevenirea și combaterea corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional.

Lipsa stabilirii exprese în Legea 618/1995 a faptului că Centrul Național Anticorupție face parte din cadrul organelor securității statului, creează impedimente în

cazul aplicării Legii nr. 158-XVI din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, deoarece Centrul Național Anticorupție nu este prevăzut în cadrul Anexei nr. 1 ca autoritate publică ce cade sub incidența Legii respective. În Anexa nr.1 se operează cu sintagma „organele apărării, securității naționale și ordinii publice”, care nu include în sine și Centrul Național Anticorupție.

Totodată, relevăm faptul că Legea nr. 158 din 2008, la alin. (2) al art.4, stipulează că prevederile acesteia se aplică și altor categorii de funcționari publici cu statut special (colaboratorilor serviciului diplomatic, serviciului vamal, ai organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altor categorii stabilite prin lege) în partea care nu este reglementată prin legi speciale). Iar potrivit reglementărilor Legii 1104/2002, în categoria angajaților Centrului se includ atât funcționari publici în sensul Legii 158/2008, cât și colaboratori – persoane investite cu drepturi și obligații pentru exercitarea atribuțiilor Centrului, cărora li se acordă grad special.

De altfel, și Legea nr. 355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, plasează Centrul la capitolul V „Salarizarea militarilor, a ofițerilor de informații și securitate, a efectivului de trupă și a corpului de comandă angajați în serviciul organelor apărării naționale, securității statului și ordinii publice.

În acest context, se atestă faptul că mai multe acte legislative în vigoare plasează Centrul Național Anticorupție în sistemul organelor securității statului, deși Legea securității statului nr. 618/1995 și Legea 619/1995 nu includ Centrul în acest sistem.

Prin urmare, neconcordanța în unele acte legislative și normative în vigoare, precum și lipsa unor reglementări clare în acest sens, permite aplicarea diferențiată a normelor legale referitoare la locul Centrului în sistemul organelor securității statului.

Din considerentele sus-expuse, concluzionăm că amendamentele propuse la Legea 618/1995 și Legea 619/1995 vor contribui la înlăturarea unor lacune legislative și aplicarea corectă și uniformă a normelor în vigoare, iar implementarea acestora nu vor necesita cheltuieli financiare suplimentare celor aprobate pentru Centrul Național Anticorupție.

Director

Viorel CHETRARU